

تبدیل انتخابات به مناسک

مصاحبه غلامعباس توسلی با روز - دوشنبه ۱۳ اسفند ۱۳۸۶]

امید معاریان

o.memarian@roozonline.com

دکتر غلامعباس توسلی، استاد جامعه‌شناسی دانشگاه تهران، در گفت و گو با روز می گوید با روندی که در بررسی صلاحیت‌ها در این دوره مجلس شورای اسلامی مشاهده می‌شود، "در آینده انتخابات بیشتر شکل یک مناسک را پیدا می‌کند تا انتخابات واقعی. یعنی یک رسمی می‌شود که مردم بروند و رای بدهند." او روند تایید صلاحیت‌ها را مبتنی بر "تمنا" و "التماس" می‌داند تا اجرای قانون. این گفت و گو در زیر می‌آید.

سرنوشت انتخابات را بعد از اتمام روند تایید صلاحیت‌ها چگونه می‌دانید؟

به هر حال انتخابات برگزار خواهد شد. منتها این شکل شل کن سفت کن و اینکه عده‌ای را قبول کنند و عده‌ای را قبول نکنند، یا جواب برخی را بدهند و برخی را ندهند و اینکه ماجرای تایید و عدم صلاحیت‌ها درست انجام شده یا نه روشن نیست. در درون حاکمیت هم اختلاف نظر زیاد است که این موضوع برای آینده جامعه ایران سودمند نیست. به نظرم این همه بحث و التماس و بخشش شایسته یک انتخابات آزاد نیست. باید افراد و گروه‌های مختلف با فراغ بال با داشتن وسایل ارتباط جمعی رادیو تلویزیون و حداقل روزنامه بتوانند در عرصه انتخابات حضور داشته باشند. روزنامه‌های امروز به گونه‌ای هستند که هر کسی کاندیداهای خودش را معرفی می‌کند و حضور نداشتن صداهای مختلف در روزنامه‌ها برای نهادینه شدن پایه‌های دموکراسی در جامعه مشکل ایجاد می‌کند. به هر حال مجلس نمایندگی کل مردم را دارد و باید کسانی انتخاب شوند که بتوانند از حقوق همه مردم دفاع کنند.

روند تایید صلاحیت‌ها در مجلس هفتم و هشتم را چگونه با همدیگر مقایسه می‌کنید؟

فکر می‌کنم در انتخابات مجلس هفتم با وجود همه اتفاقاتی که پیش آمد از جمله تحسن و رد صلاحیت گسترده باز یک اقلیت مشخصی از اصلاح‌طلبان به مجلس راه پیدا کردند. هر چند که خیلی کارای نداشتند. اما الان دایره خیلی تنگ‌تر شده است. اصلاً خود این موضوع که افراد رد صلاحیت بشوند و بعد تایید صلاحیت بشوند نادرست است و مشکلات را زیاده‌تر می‌کند.

یکدست شدن مجلس چه عواقبی خواهد داشت برای مجلس و مردم؟

یکدست شدن مجلس به سمتی می‌رود که صدای مخالف نباشد و در این صورت چون حرف‌ها شنیده نمی‌شود اگر به سمت فساد برود جلوی آن گرفته نمی‌شود. اصل دموکراسی در حضور وجود گروه‌های اپوزیسیون و کسانی است که همفکر و هم‌نظر با کسانی که در قدرتند نیستند. اگر اینطوری پیش برود در آینده انتخابات بیشتر شبیه یک مناسک می‌شود تا انتخابات واقعی. یعنی یک رسمی می‌شود که مردم بروند و رای بدهند. به هر حال این محدودیت‌ها وجود دارد و امکانات دیگر هم خیلی کم وجود دارد.

برای اینکه صدای مخالف برسد. برای مثال اینترنت اگر چه می تواند بخشی از مسائل را به مردم منتقل کند اما پدیده ای نیست که همه مردم بتوانند از آن استفاده کنند. اگر در این محدودیت ها همین طور افزایش پیدا کند امید به رفتن به سوی دموکراسی کم رنگ و ما در مسیر یک دموکراسی محدود و مشروط، برنامه ریزی شده و حساب شده از بالا همچنان حرکت خواهیم کرد .

مناسکی شدن مجلس چقدر با روح قانون اساسی مطابقت دارد؟

به قانون اساسی مواردی بعدها اضافه شده مانند نظارت استصوابی که اساسا هنگام تحریر قانون وجود نداشته است. اینها به این موضوع صورت قانونی داده اند که با روح دموکراسی مغایر است. مساله اینکه همین قانون اساسی و مواد مصرح در مورد آزادی احزاب، مطبوعات، اجتماعات و انتخابات کاملا رقابتی باید دست به دست هم بدهد تا یک فضای شفاف شکل بگیرد. اما الان محیط انتخابات شفاف نیست. یک روز یک تصمیم می گیرند و آن را اعلام می کنند روز بعد آن را عوض می کنند کم و زیاد می کنند. اینها اصلا با مکانیسم های برگزاری انتخابات سازگاری ندارد.

انتخاب چنین روشی برای برگزاری انتخابات به نظر شما چه صدمه ای به جامعه مدنی و فعالان سیاسی می زند که به گردش آزاد نخبگان برای حل مسائل معتقد هستند؟

من فکر می کنم نخبگان چنین روش هایی را بر نمی تابند و نمی توانند این روش ها را حل شده فرض کنند. ما می بینیم گروه هایی مثل جبهه مشارکت و یا سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نتوانسته اند کاندیداهایی را که می خواهند معرفی کنند و بسیاری از آنها رد صلاحیت شدند. حتی خود من که ثبت نام کردم هنوز جواب نداده اند که این نشان دهنده شفافیت روند است. آقا هاشمی می فرمایند که آقا یک مقداری کمتر رد صلاحیت کنید. این به این معنی است که چنین روندی که در قانون مراحل مختلف ان مشخص است به صورت خواهش و تمنا در آمده است. در حالی که باید قانونا چنین تقاضایی مطرح شود که چرا کسی رد می شود و کسی قبول می شود. اینکه رد صلاحیت و یا تایید آن بر اساس دیدگاه های سیاسی باشد تا قانون مشکل ایجاد می کند. فکر نمی کنم افرادی که در روزهای نزدیک به انتخابات تایید صلاحیت می شوند برای مردم شناخته شده نیستند. مردم از کجا آنها را می شناسند؟ آنها باید بتوانند در محضر مردم مورد پرسش قرار بگیرند و مردم بدانند برنامه هایشان چیست. بدون طی کردن چنین روندهایی دموکراسی ناقص است.